

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ความชุกชุมของลูกน้ำยุงลาย ความรู้และการปฏิบัติ
ในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชน
ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก

ชื่อผู้เขียน นางบุวดี คาทิพย์

สาธารณชนศาสตร์มหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สรिता	ธีระวัฒน์สกุล	ประธานกรรมการ
อาจารย์สมศักดิ์	ธรรมธิวัฒน์	กรรมการ
อาจารย์บุญควาน	แก้วปิ่นตา	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงพรรณนาคั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และการปฏิบัติในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ความชุกชุมของลูกน้ำยุงลาย ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกกับจำนวนภาชนะที่พบลูกน้ำยุงลาย ในเขตตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก เลือกครัวเรือนตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 329 หลังคาเรือน โดยผู้ให้ข้อมูลคือผู้ทำหน้าที่จัดหาและทำความสะอาดภาชนะสำหรับบรรจุน้ำที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจ ในเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน 2541 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในเรื่องการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับดีร้อยละ 38.3 ระดับปานกลางร้อยละ 32.8 และอยู่ในระดับต่ำร้อยละ 28.9 ส่วนใหญ่มีความรู้ค่อนข้างน้อยในเรื่องดังต่อไปนี้คือ ฤดูที่โรคไข้เลือดออกมักจะระบาด เวลาที่ยุงนำโรคไข้เลือดออกชอบกัดคน ลักษณะของยุงนำโรคไข้เลือดออกและวิธีการทำลายลูกน้ำยุงนำโรคไข้เลือดออกด้วยวิธีอื่น ๆ นอกเหนือจากการใช้ทรายอะเบท ด้านการปฏิบัติในการป้องกันควบคุมโรคไข้

เลือดออกพบว่าการป้องกันควบคุมเพื่อไม่ให้เกิดลูกน้ำขุ่นภายในภาชนะบรรจุน้ำดื่มมีความถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 98.5 แต่การปฏิบัติเพื่อการป้องกันควบคุมลูกน้ำขุ่นภายในภาชนะบรรจุน้ำดื่มมีเพียง ร้อยละ 67.8 สำหรับความชุกชุมของลูกน้ำขุ่นภายในภาชนะบรรจุพบว่ามีค่า Container Index เท่ากับ 8.3 ค่า House Index เท่ากับ 30.7 ค่า Breteau Index เท่ากับ 75.7 และพบว่าการปฏิบัติ ในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์ผกผันในระดับปานกลางกับจำนวนภาชนะ ที่พบลูกน้ำขุ่นภายในภาชนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.63$, $P < 0.05$) โดยหลังคาเรือนที่มีการปฏิบัติ ในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกดีกว่าจะมีจำนวนภาชนะที่พบลูกน้ำขุ่นภายในภาชนะน้อยกว่า

ผลการศึกษาในครั้งนี้บ่งชี้ว่า การปฏิบัติของประชาชนในการป้องกันควบคุมลูกน้ำ ขุ่นภายในภาชนะยังมีปัญหาอยู่ โดยเฉพาะดัชนีความชุกชุมของลูกน้ำขุ่นภายในภาชนะอยู่ในระดับที่มีความเสี่ยงต่อการ ระบาดของโรค ดังนั้นในการดำเนินงานรณรงค์ป้องกันควบคุมโรคเฉพาะช่วงที่มีโรคไข้ เลือดออกระบาดจึงไม่น่าจะพอเพียงที่จะควบคุมการระบาดของโรคนี้ได้ ควรส่งเสริมและ สนับสนุนให้องค์กรระดับท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการป้องกันควบคุมโรค เช่น การใช้ดัชนีความ ชุกชุมของลูกน้ำขุ่นภายในภาชนะเป็นแนวทางการปฏิบัติงาน และเป็นเกณฑ์พิจารณาตัดสินใจในการประกวด หมู่บ้าน น่าจะเป็นมาตรการที่นำมาใช้ได้ดีในการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคในระดับ ท้องถิ่นต่อไป

Independent Study Title An Aedes Larval Survey Including Knowledge
and Practice on the Prevention and Control of
Dengue Hemorrhagic Fever Among People Residing in
Mae Ramat Subdistrict Mae Ramat District Tak Province

Author Mrs. Yuwadee Tatip

Master of Public Health

Examining Committee :

Asst. Prof. Sarita	Teerawatsakul	Chairman
Lecturer Somsak	Thamthitawat	Member
Lecturer Boontuan	Kaewpinta	Member

Abstract

This descriptive study was to assess knowledge and practice on the prevention and control of Dengue Hemorrhagic Fever, and an Aedes larval survey. The correlation between practice on the prevention and control of Dengue Hemorrhagic Fever and the number of containers with Aedes larvae was also measured. Three hundred and twenty nine households were selected by simple random sampling from Mae Ramat Subdistrict, Mae Ramat District, Tak Province. The residents, who aged 15 years and older and were responsible for storing and cleaning water containers in their house, were interviewed. The data collection was done during March and April 1998. Descriptive statistics and Pearson's Correlation Coefficient were used for data analysis.

The results revealed that 38.3 %, 32.8% and 28.9 % of the samples had good, moderate and poor knowledge respectively in the prevention and control of Dengue Hemorrhagic Fever. Regarding item analysis, knowledge on the seasonal pattern of disease occurrence, morphology

and biting time of Aedes mosquito, and anti-larval measures, except the application of Abate, were indicated as poor. Ninety eight point five percents of them could apply appropriate anti-larval measures for drinking-water containers but only 67.8% for non-drinking containers. As for Aedes larval indices, there were 8.3, 30.7 and 75.7 for the container index (CI), the house index (HI), and the Breteau index (BI) respectively. There was a statistically significant relationship at a moderate level between practice on the prevention and control of Dengue Hemorrhagic Fever and the number of water containers with Aedes larvae ($r = - 0.63, P < 0.05$).

The results indicated that practice of people on the prevention and control of Dengue Hemorrhagic Fever was not effective. Since Aedes larval indices remained high, a campaign for the prevention and control of Dengue Hemorrhagic Fever only during expected epidemic period was not enough. Instead, community and local administration should be promoted and encouraged to get involved in prevention and control. Village competition of achievement in the prevention and control using Aedes larval indices as evaluative criteria will be one of useful strategies in health promotion and disease prevention at the local level.